

ROLUL CONTRACTULUI MATRIMONIAL ÎN REGLEMENTAREA RELAȚIILOR DE CĂSĂTORIE

*Ludmila ȚARANU,
masterandă, Academia de Administrare Publică
de pe lângă Președintele Republicii Moldova
Nicolae ROMANDAȘ,
doctor în drept, profesor universitar, Academia de Administrare
Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova*

Căsătoria constituie, de bună seamă, izvorul de căpetenie al legăturilor care se stabilesc între membrii unei familii, considerată ca celulă de bază a societății noastre. În afară de a fi o relație personală între doi oameni, căsătoria este una dintre instituțiile cele mai importante, iar statul ocrotește familia și relațiile familiale (art. 2, alin. 1, Codul familiei).

În ceea ce privește relațiile patrimoniale ale soților, potrivit legislației în vigoare, bunurile dobândite de către soți în timpul căsătoriei sunt supuse regimului proprietății în devălmășie, adică sunt bunuri comune.

Sunt proprietate în devălmășie bunurile procurate din contul:

a) veniturilor obținute de fiecare dintre soți din:

- activitatea de muncă;
- activitatea de întreprinzător;
- activitatea intelectuală;

b) premiilor, indemnizațiilor și altor plăți, cu excepția celor care au un caracter de compensare (ajutor material, despăgubire pentru vătămarea sănătății etc.);

c) bunurilor mobile și imobile, valorilor mobiliare, depunerilor și cotelor de participație în capitalul social din instituțiile financiare sau societățile comerciale, care au fost construite, constituite, procurate sau făcute din contul mijloacelor comune, precum și altor bunuri dobândite în timpul căsătoriei, chiar dacă sunt procurate sau depuse pe numele unuia dintre soți;

d) altor mijloace comune.

Dreptul la proprietate în devălmășie se extinde și asupra soțului care nu a avut un venit propriu, fiind ocupat cu gospodăria casnică, cu educația copiilor sau din alte motive temeinice. Ulterior, în cazul desfacerii căsătoriei, bunurile dobândite de soți pînă la înregistrarea căsătoriei sunt bunuri personale, însă situația este alta în cazul partajului bunurilor dobândite în timpul căsătoriei, are loc împărțirea proprietății în devălmășie a soților și determinarea cotelor-părți din aceasta, părțile soților sunt considerate egale dacă contractul matrimonial nu prevede altfel (art.26, alin. 1, Codul familiei).

Dar desfacerea căsătoriei, atunci cînd sunt bunuri de împărțit, nu este o experiență tocmai plăcută, doar dacă soții pot ajunge la un compromis. În acest sens, pentru a evita problemele partajării averii în urma desfacerii căsătoriei, este binevenită încheierea de către soți a contractului matrimonial. Potrivit art. 27 al Codului familiei, contractul

matrimonial este convenția încheiată benevol între persoanele care doresc să se căsătorească sau între soți, în care se determină drepturile și obligațiile patrimoniale ale acestora în timpul căsătoriei și/sau în cazul desfacerii acesteia. Contractul matrimonial poate fi încheiat pînă la înregistrarea căsătoriei sau, în orice moment, în timpul căsătoriei. Contractul matrimonial încheiat pînă la înregistrarea căsătoriei intră în vigoare la data înregistrării acesteia.

Contractul matrimonial se încheie în formă scrisă și se autentifică notarial. Nerespectarea acestor prevederi atrage nulitatea contractului. Există opinia potrivit căreia contractul matrimonial ar fi imoral, fiind văzut ca un instrument de șantaj conjugal, oamenii se căsătoresc din dragoste, pentru a crea o familie și nu pentru a avea un profit. Argumentele sunt multe, atît pro, cît și contra. De asemenea, există susținerea cum că contractul prenupțial se adresează unei categorii sociale înstărite.

În Republica Moldova contractul matrimonial ca noțiune juridică în legislația noastră a apărut odată cu adoptarea de către Parlament a noului Cod al familiei în anul 2000. Acest Cod a intrat în vigoare în anul 2001, cînd a fost publicat în Monitorul Oficial. Deși au trecut 10 ani de cînd cetățenii țării noastre pot încheia contracte matrimoniale, acestea sunt o raritate demnă de cartea recordurilor. Motivele nedorinței de a încheia contracte matrimoniale pot fi mai multe, însă un motiv, credem, că este faptul că cetățenii nu cunosc ce este un contract matrimonial, cum acesta se încheie și care sunt efectele acestuia pentru viața de mai departe.

Evident, Codul familiei a instituit această normă de drept pentru a oferi posibilitatea celor ce doresc să-și stabilească o situație juridică specifică patrimoniului sau un anumit regim. Instituirea acestei reglementări moderne, contractul matrimonial, reprezintă o evoluție juridică cu mari conotații sociale.

Astăzi, contractul matrimonial, în țările europene este privit ca ceva absolut firesc, în Republica Moldova însă există mari reticențe cu referire la acest subiect.

Reacțiile sunt firești, dacă analizăm acest subiect prin prisma emoțiilor. Semnarea unui contract matrimonial presupune în majoritatea cazurilor o anticipare conștientă sau mai puțin conștientă a unui deznodămînt care ar putea să se producă. Pînă la urmă, căsătoria este un act încheiat între două persoane, care doresc să împărtășească același destin, iar această dorință este susținută de un sentiment care nu preferă abordări materiale și nu este determinat niciodată de întinderea sau existența unor bunuri.

Cei care se căsătorec cu un anumit interes, vor privi altfel lucrurile cu referire la acest capitol, cei care sunt animați de un sentiment sincer, benevol, se vor incomoda cînd cineva va aduce acest subiect în discuție. În cazul unui divorț, un contract de căsătorie este o măsură eficientă de protejare a bunurilor anterioare căsătoriei, existența unui asemenea contract simplifică lucrurile, evitîndu-se publicitatea unui proces în instanța de judecată și emoțiile celor care divorțează de a fi afișate în public. Potrivit legislației în vigoare, contractul matrimonial poate stabili că toate bunurile dobîndite de fiecare dintre soți în timpul căsătoriei sunt proprietate personală a soțului care le-a dobîndit. Contractul matrimonial încheiat în timpul căsătoriei nu are acțiune retroactivă. Soții sunt în drept să determine în contractul matrimonial drepturile și obligațiile privind întreținerea reciprocă și modul de participare a fiecăruia la veniturile obținute de fiecare dintre ei și la cheltuielile comune, bunurile ce vor fi transmise fiecăruia dintre soți în caz de partaj, precum și să stabilească alte clauze patrimoniale, inclusiv sancțiuni patrimoniale pentru soțul culpabil de desfacerea căsătoriei. Drepturile și obligațiile prevăzute în contractul matrimonial pot fi limitate la un anumit termen sau pot fi puse în dependență de survenirea sau nesurvenirea anumitelor condiții. Părțile nu sunt în drept să stipuleze în contractul matrimonial clauze care ar afecta capacitatea juridică sau de exercițiu a soților, dreptul lor de adresare în instanța judecătorească pentru reglementarea relațiilor personale dintre ei, inclusiv a drepturilor și obligațiilor dintre ei și copiii lor, care ar limita dreptul soțului inapt de muncă la întreținere, care ar leza drepturile și interesele legitime ale soților sau ale unuia dintre ei, precum și clauze care contravin principiilor și naturii relațiilor familiale.

Capitolul 6 al Codului familiei reglementează faptul că modificările sau rezilierea contractului matrimonial pot avea loc în orice moment, în baza acordului dintre soți. Acordul privind modificarea sau rezilierea contractului matrimonial se întocmește în scris și se autentifică notarial. Însă nu se admite refuzul unilateral de executare a clauzelor contractului matrimonial. De asemenea, încetarea și declararea nulității contractului matrimonial poate avea loc în următoarele situații:

- clauzele contractului matrimonial se sting din momentul încetării căsătoriei, cu excepția celor care au fost stipulate pentru perioada de după încetarea căsătoriei;
- contractul matrimonial, în baza temeiurilor prevăzute de Codul civil, poate fi declarat nul, total sau parțial, de către instanța judecătorească;
- la cererea unuia dintre soți sau a procurorului, instanța judecătorească este în drept să declare nulitatea, totală sau parțială, a contractului matrimonial dacă acesta conține clauze care lezează drepturile și interesele unuia dintre soți, ale copiilor minori ori ale altor persoane ocrotite prin lege.

În doctrina juridică românească mai veche se considera că însăși căsătoria fiind un contract, cel principal, convenția matrimonială constituie un contract accesoriu acesteia, întrucît existența și durata sa depind de existența și durata căsătoriei, între căsătorie și contractul de căsătorie existînd anumite deosebiri.

La ora actuală, contractul prenuțial este cel mai bine reglementat în America. Pentru a fi valid, contractul prenuțial trebuie semnat de ambii soți, care trebuie să aibă capacitatea contractuală deopotrivă și să participe la înțelegere de bună voie. Părțile sunt obligate, înainte de încheierea contractului, să-și declare cu onestitate toate obligațiile financiare și toate proprietățile afectate de sarcini.

Contractul prenuțial prezintă avantajul că administrează banii și timpul viitorilor soți. În cazul existenței unui contract prenuțial, divorțul devine o formalitate, căci toate aspectele legate de această chestiune se pot stipula în contractul prenuțial, iar averea celor doi soți urmează să fie distribuită după dorința cuplului. În acest sens, potrivit legislației în vigoare, încheierea contractului matrimonial trebuie făcută fără vreun amestec din exterior, prin liberul consimțământ al părților. Însă, dacă la încheierea contractului, consimțământul uneia sau ambelor părți va fi viciat prin eroare, dol sau violență, se vor aplica regulile de declarare a nulității relative a acestuia. După părerea noastră, contractul matrimonial, odată încheiat, stabilește de la bun început drepturile și obligațiile patrimoniale ale soților, care apar atât în timpul căsătoriei, cât și în urma desfacerii acesteia.

Un moment important îl constituie faptul că încheierea contractului matrimonial nu este o condiție necesară încheierii actului juridic al căsătoriei, acesta este un drept al soților și nicidecum nu poate fi privit ca o obligație. Soții sau persoanele ce doresc să se căsătorească pot lua această decizie în mod independent. Deseori schimbările apărute pe plan economic și social ne impun să ne convingem de faptul că încheierea unui contract matrimonial ar fi un mijloc de siguranță din punct de vedere juridic la o anumită situație materială cât mai avantajoasă posibil.

BIBLIOGRAFIE

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994.
  2. Codul familiei al Republicii Moldova, adoptat la 26 octombrie 2000.
  3. В. Пынзарь, В. Шляхтицкий, Семейное право, Кишинэу, 2002, ст. 49- 51.
  4. L. Chirtoacă, Tratat de dreptul familiei, Editura Bons Offices, Chișinău, 2005, p. 82.
  5. C. M. Crăciunescu, Regimuri matrimoniale, Editura All Beck, București, 2000, p. 5-8.
  6. p. Vasilescu, Regimuri matrimoniale. Parte generală, Editura Rosetti, București, 2003, p. 17-18.
- .....